

El Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN)

Rafael ROSAURA i PACAREU

El PEIN, Pla d'Espais d'Interès Natural, fou aprovat pel Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya el propassat 14 de desembre de 1992. Elaborat pels Departaments d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, conté 144 espais de totes les comarques de Catalunya (20-21% del territori català). Més de la meitat dels municipis de Catalunya tenen parts més o menys extenses dintre del pla. D'aquests, 53 espais es troben parcialment o totalment en zones d'alta muntanya i 3 de cada 4 municipis d'alta muntanya tenen territori en el PEIN. També hi ha espais molt petits i d'altres de grans dimensions, que reflecteixen d'alguna manera la diversitat excepcional que té el territori de Catalunya.

El marc legal

«L'objecte del Pla és la distribució i l'establiment de les determinacions necessàries per la protecció bàsica dels espais naturals, la conservació dels quals es considera necessari d'assegurar, d'acord amb els valors científics, ecològics, paisatgístics, culturals, socials, didàctics i recreatius que posseeixen.» (art. 15.1 de la Llei d'Espais Naturals).

La configuració legal del Pla s'estableix mitjançant els articles 14 al 20 de la Llei d'Espais Naturals i altres normes jurídiques: el decret 114/1988, de 7 d'abril d'avaluació d'impacte ambiental; i el Decret 59/1989, de 13 de març segons el qual es regula la circulació motoritzada. Tanmateix les activitats extractives es regulen d'acord amb la Llei 12/1981, de 24 de setembre, excepte quan el plantejament urbanístic o altres regulacions impliquin un grau de protecció més alt.

De tota aquesta normativa, se'n desprenen les normes de caràcter general del pla, que es podrien resumir en els següents punts:

a) Dins d'aquests espais no és possible urbanitzar, ja que la construcció d'urbanitzacions suposaria el fet de deixar de ser naturals per definició.

b) Qualsevol activitat susceptible de produir efectes significatius sobre els espais s'ha de sotmetre, prèviament, a un estudi d'avaluació d'impacte ambiental, que implica un control d'aquestes: mesures de prevenció, seguiment, etc. Així, per exemple, qualsevol tipus de carretera, línies d'alta tensió, càmpings, etc. que s'hi volguessin construir, s'han de subjectar a aquesta mena de control.

c) Les activitats extractives s'admeten en aquests espais, però la fiança que han de dipositar els explotadors per tal de garantir la restauració que estan obligats a fer per la llei catalana serà el doble si és dins del PEIN.

d) La circulació motoritzada camps a través queda prohibida fora dels camins, en els espais del PEIN.

També hi ha una sèrie de normes particulars que s'apliquen a determinats espais i que vénen a reforçar certs aspectes: el règim urbanístic, espècies estrictament protegides, protecció de superfícies forestals, etc.

La metodologia emprada

La metodologia que s'ha emprat per a l'elaboració del Pla es pot resumir de la següent manera:

El criteri bàsic en la selecció i delimitació dels espais del Pla ha estat recollir les mostres més significatives de la diversitat ecològica i paisatgística que caracteritza el territori de Catalunya i les recomanacions dels organismes internacionals.

En una primera etapa s'ha utilitzat com a indicador bàsic la vegetació i, secundàriament, la gea i la fauna. Han constituït referències importants la taula sistemàtica de les unitats de vegetació de Catalunya i les relacions d'espècies endèmiques, rares o amenaçades, així com bibliografia especialitzada i un intens treball de camp. Els espais que contenen les mostres estimades com a més representatives han constituït la xarxa primària del Pla.

S'ha seguit un procés de divisió successiva del territori català en sis regions fisiogràfiques, 9 unitats i 11 subunitats.

Una segona etapa s'ha centrat en la configuració definitiva de la xarxa d'espais que integren el Pla. En aquest cas, pel sistema diferencial, s'han introduït els elements de la gea, flora i fauna no representats de forma significativa en la xarxa primària. S'han efectuat consultes a un cert nombre de científics i equips de recerca especialitzats en diferents matèries, que han cobert cinc grups: les plantes inferiors, la fauna vertebrada, la fauna invertebrada, els sistemes naturals litorals i dulciaqüícoles i els sòls.

La darrera etapa en l'elaboració del Pla ha consistit en l'estudi individualitzat de cada espai inclòs en la seva xarxa, la qual cosa ha permès definir les mesures i actuacions administratives necessàries, integrades posteriorment en les normes i el programa d'actuació quadriennal del Pla, la problemàtica de conservació existent o previsible, etc.

Un cop aprovat el PEIN, es portaran a terme un seguit d'actuacions incloses dins del Programa de Desenvolupament, que té una durada de 4 anys, al termini dels quals s'haurà de procedir a la seva revisió.

El PEIN preveu tot un seguit d'actuacions

Una de les actuacions previstes és la redacció dels plans especials per a la majoria d'aquests espais. Els plans especials són un dels mecanismes previstos per la Llei d'Espais Naturals per fixar de forma definitiva els límits de cada un d'aquests espais, ja que a hores d'ara la delimitació està feta a escala 1:50.000, la qual cosa fa que siguin imprecisos. Contindran, a més, la normativa i l'ordenació interior dels usos del sòl i de l'aprofitament dels recursos naturals de cada un d'aquests espais. En la majoria d'aquests, la formulació correspon a la Direcció General del Patrimoni Natural del Departament de Medi Ambient i l'aprovació definitiva al Govern de la Generalitat. Actualment se n'estan duent a terme uns 58 i es preveu que en uns 4 o 5 anys es pugui desplegar. Alguns d'aquests espais ja han estat aprovats inicialment i sotmesos a informació pública.

Recentment es va aprovar el Pla Especial del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. Així mateix han estat aprovats, inicialment, el Pla Especial de la Closa de Sant Dalmai i el de Montllober.

Cal esmentar que els plans especials, tal com han estat configurats jurídicament per la legislació urbanística i la jurisprudència, poden esdevenir com un instrument d'ordenació integral del territori rural. Aquests poden aplicar tots els mecanismes d'ordenació urbanística, amb l'única limitació que no poden classificar el sòl. Així mateix, disposen d'una operativitat més gran per a la intervenció en àrees naturals.

El programa també preveu una sèrie d'actuacions en matèria econòmica que es poden agrupar de la següent manera:

- El seguiment i desenvolupament de l'ordenació d'aquests espais.
- El foment de l'aprofitament sostenible dels recursos naturals i millora rural, que preveu un programa d'aplicació de beneficis comunitaris i programes d'actuacions de foment i millores socio-econòmiques, etc.
- Una tercera línia de la cooperació amb els ens locals amb la finalitat que els ajuntaments juguin un paper decisiu.
- Una altra línia és la compra de sòl. Terrenys, àrees estratègiques que en molts casos la seva protecció implica que passin a titularitat pública.
- Un altre tema és la part referent a la informació i divulgació.

A tot això cal afegir que el pla preveu per aquests quatre anys una assignació de recursos que supera els 11.000 milions de pessetes, que comprèn diversos conceptes: adquisició de terrenys, construcció d'equipaments, instal·lacions, actuacions i inversions en matèria forestal, prevenció d'incendis, lluita contra l'erosió, protecció de la fauna, ajuts en matèria forestal a comunitats forestals, indemnitzacions, estudis, etc.

Dins del Programa també es preveu la creació d'un Sistema d'Informació Geogràfica, com a suport per al seguiment i la planificació dels espais del Pla; així com el desenvolupament d'una línia de treball específic per al tractament dels corredors biològics que enllaçaran uns espais amb altres, és a dir, unes àrees que uniran tots els espais que han de garantir la seva protecció.

Bibliografia

CARCELLER i ROQUÉ, Xavier: «El PEIN, sistema d'àrees protegides de Catalunya», a *Terra, Revista Catalana de Geografia, Cartografia i Ciències de la Terra*, núm. 24, febrer 1995, pp. 41-54.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENTS D'AGRICULTURA I MEDI AMBIENT: *Pla d'Espais d'Interès Natural*, síntesi-resum.

GENERALITAT DE CATALUNYA: *DOGC*, núm. 1.174 d'1 de febrer de 1993, pp. 1.544-1.548.

RODRÍGUEZ, Ignasi: *El Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN)* a Curs d'Estiu d'Estudis Pirinencs (Ponències corresponents als cursos VIII i IX celebrats a la Seu d'Urgell del 10 al 14 de juliol de 1989 i del 16 al 20 de juliol de 1989, respectivament); Caixa de Catalunya, La Seu d'Urgell, 1991, pp. 109-117

A continuació oferim una taula-resum dels espais que s'han inclòs en el PEIN, que vénen a suposar per regió els següents percentatges: Pirineus (24%), Pre-Pirineus (27%), Sistema Transversal (4%), Plana Litoral Empordanesa (3%), Sistema Mediterrani (38%), Depressió Central (4%).

Pirineu Central

- Muntanyes de Lés i Bossost
- Ribera de la Garona
- Sant Joan de Toran
- Eth Portillon
- D'Estanho de Vielha
- Era Artiga de Lin
- Marimanha
- Naut Aran
- Capçaleres de la Noguera Ribagorçana
- Aigüestortes
- Gelada
- Filià
- Alt Àneu
- Capçaleres de les Nogueres de Vallfer-rera i Cardós
- Vall de Santa Magdalena
- Tossa Plana-Puig Pedrós
- Tossals d'Isóvol i Olopte
- Riberes de l'Alt Segre

Pirineu Oriental

- Capçaleres del Ter i del Freser
- Massís de les Salines
- Massís de l'Albera

Pre-pirineu Central

- Serra de Boumort
- Serra de Carreu
- Estanys de Basturs
- Collegats
- La Faiada de Malpàs
- Estany de Montcortès
- Costoia
- Serra de Sant Gervàs
- Alta Vall de Serradell
- Serra del Montsec

- Serra Mitjana
- Serra d'Aubenc
- Aiguabarreig del Segre-Noguera Pallaresa

Pre-Pirineu Oriental

- Serres de Cadí-Moixeró
- Serra de Mogrony
- Obagues de la Vall del Rigard
- Serra Cavallera
- Serra del Turp
- Serres d'Odèn-Port del Comte
- Ribera Salada
- Serra del Verd
- Serres de Busa-Bastets-Lord
- Serra d'Ensija-Rasos de Peguera
- Serra de Queralt
- Serra de Catllaràs
- Serra de Picancel
- Riera de Merlès
- Montesquiu
- Serres de Milany-Santa Magdalena-Puigsacalm-Bellmunt
- Alta Garrotxa
- Penya-segats de la Muga

Sistema Transversal

- Zona Volcànica de la Garrotxa
- Muntanyes de Rocacorba
- Puig de la Banya del Boc
- Estany de Banyoles
- Collsacabra

Plana litoral Empordanesa

- Cap de Creus
- Estanys de la Jonquera
- Aiguamolls de l'Alt Empordà
- Aiguamolls del Baix Empordà
- Illa de Canet

- El Montgrí
- Illes Medes

Sistema Mediterrani Septentrional

- Gavarres
- Muntanyes de Begur
- Massís de Cadiretes
- Serres de Montnegre-Corredor
- Conreria, Sant Mateu i Céllecs
- Serra de Collserola
- Estanys de Tordera
- Roureda de Tordera
- Closa de Sant Dalmai
- Turons de Maçanet
- Ribera de Santa Coloma
- Estany de Sils
- Riera d'Arbúcies

Sistema Mediterrani Central

- Massís del Garraf
- Muntanyes de l'Ordal
- El Foix
- Olèrdola
- Delta del Llobregat
- Montserrat
- Roques Blanques
- Ancosa-Montagut
- El Montmell
- Saburella
- Tossal Gros de Miramar
- Albereda de Santes Creus
- Muntanyes de Prades
- Serra de Montsant
- Mare de Déu de la Roca
- Serres de Pradell-Argentera
- Serra de Llaberia
- Muntanyes de Tivissa i Vandellós
- Serra de Cardó-Boix
- Platja de Torredembarra
- Desembocadura del riu Gaià
- Castell de Tamarit-P. de la Mora
- Séqula Major de Salou
- Platja de les Rojales

- La Plana de Sant Jordi
- Cap de Santes Creus

Sistema Mediterrani Meridional

- Serra de Montsià
- Delta de l'Ebre
- Ports de Tortosa
- Serra de Pàndols-Cavalls
- Barrancs de S. Antoni-Lloret-La Galera
- Illes de l'Ebre

Depressió Central Oriental

- Savassona
- Turons de la Plana Ausetana
- El Moianès
- La Sauva Negra
- El Sorreig
- Els Treus Hereus
- Riera de Navel
- Muntanya de Sal de Cardona
- Serra de Castellatallat
- El Miracle
- Obagues del riu Corb
- Serra de Miralles-Queralt
- Carbasí

Depressió Central Occidental

- Vall del riu Llobregós
- Serra de Bellmunt
- Serra Llarga
- Els Bessons
- Tossals d'Almatret
- Riba-roja
- Ribera de l'Ebre a Flix
- Ribera d'Algars
- Aiguabarreig Segre-Noguera Ribagorçana
- Tossals de Torregrossa
- Mas de Melons
- Alfés
- Utxesa
- Erms d'Aitona
- Montllober
- Aiguabarreig Segre-Cinca

